

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МАЛИХ АРХІТЕКТУРНИХ ФОРМ В МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

підготувала:

ст.гр. АМ-17-2

Коржак Христина

Викладач: Мелкомукова М.Г.

В даній роботі розглядаються сучасні тенденції розвитку малих архітектурних форм (МАФів) та їхнє значення у міському середовищі. Значна кількість невеликих об'єктів як утилітарного, так і декоративного характеру формує міське середовище, забезпечує здійснення конкретних життєвих процесів, підвищує різноманітність і художню виразність забудови і відкритих озелених просторів. Малі архітектурні форми - це своєрідна сполучна ланка між міською забудовою та природним середовищем.

АНОТАЦІЯ

До малих архітектурних форм належать:

- альтанки, павільйони, навіси;
- паркові арки (аркади) і колони (колонади);
- вуличні вази, вазони і амфори;
- декоративні фонтани і басейни, штучні паркові водоспади;
- монументальна, декоративна та ігрова скульптура;
- вуличні меблі (лавки, лави, столи);
- садово-паркове освітлення, ліхтарі;
- сходи, балюстради;
- паркові містки;
- обладнання дитячих ігрових майданчиків;
- павільйони зупинок громадського транспорту;
- огорожі, ворота, ґрати;
- меморіальні споруди (надгробки, стели, обеліски тощо);
- рекламні та інформаційні стенди, дошки, вивіски;

Мала архітектурна форма (МАФ),— об'єкти обладнання та благоустрою території, які задовільняють утилітарні та естетичні потреби людини. У законодавстві України мала архітектурна форма визначається як невелика одноповерхова пересувна споруда, яка не має закритого приміщення для тимчасового перебування людей, або стаціонарна споруда, яка має закрите приміщення для тимчасового перебування людей і по зовнішньому контуру має площу до 30 кв. м, яка виконується із полегшених конструкцій і встановлюється тимчасово без улаштування фундаментів. 1. Мала архітектурна форма – невелика споруда декоративного, допоміжного чи іншого призначення, що використовується для покращення естетичного вигляду громадських місць і міських об'єктів, організації простору та доповнює композицію будинків, будівель, їх комплексів.

ВИКОРИСТАННЯ МАФІВ
БІЛЯ ДОРІГ

В залежності від функціонального призначення малі архітектурні форми поділяють:

малі архітектурні споруди (павільйони, кіоски)

інженерно-господарче обладнання (трансформаторні підстанції, вентиляційні шахти, телефонні будки, торговельні автомати)

обладнання для відпочинку (паркові лави, альтанки, перголи, ліхтарі, дитячі майданчики)

декоративно-пластичні форми (фонтани, паркова скульптура, басейни)

засоби візуальної інформації (світлове табло, світлофори, білборди)

Малі об'єкти благоустрою мають утилітарне і декоративно-художнє призначення. До числа утилітарних споруд відносяться МАФи , які використовуються жителями для практичних цілей, які, будучи елементами міського обладнання, в той же час несуть і естетичне навантаження (кіоски, павільйони біля зупинок транспорту, бесідки, затінюючі конструкції (перголи, навіси), стенди для афіш і реклам, світильники зовнішнього освітлення, міські вуличні меблі, урни, дитячі ігрові комплекси).

АВТОНОМНИЙ ПАВІЛЬЙОН,
ФРАЙБУРГ, НІМЕЧЧИНА

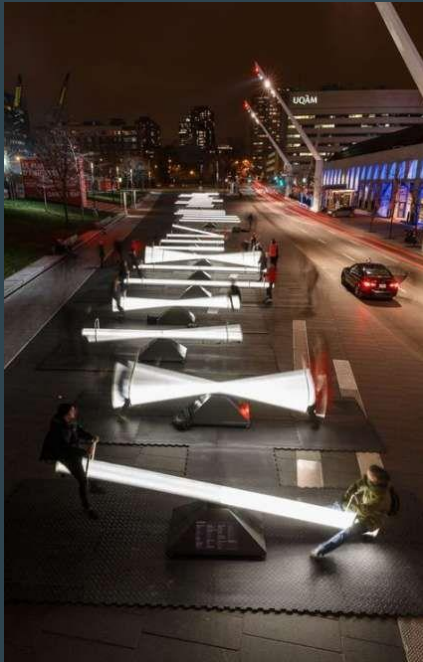

СТИЛІЗОВАНІ ВУЛИЧНІ ЛІХТАРІ

Малі об'єкти благоустрою мають утилітарне і декоративно-художнє призначення. До числа утилітарних споруд відносяться МАФи, які використовуються жителями для практичних цілей, які, будучи елементами міського обладнання, в той же час несуть і естетичне навантаження (кіоски, павільйони біля зупинок транспорту, бесідки, затінюючі конструкції (перголи, навіси), стенди для афіш і реклам, світильники зовнішнього освітлення, міські вуличні меблі, урни, дитячі ігрові комплекси).

Малі архітектурні форми декоративно-художнього призначення, це елементи міського дизайну, які використовуються для естетичного впливу (скульптурні композиції, декоративні стінки, трельяжі для вертикального озеленення, вази для квітів, альпійські гірки або рокарії, фонтани та декоративні водойми).

Малі архітектурні форми безпосередньо впливають на розвиток естетичного смаку людини, адже вони завжди знаходяться в полі зору. Художнє оформлення МАФів постійно розвивається та часто «піддається» модним тенденціям. При їхньому проектуванні в сучасному міському середовищі, в даний час, використовуються найрізноманітніші матеріали, для підкреслення композиційно-акцентних форм.

Головною метою при проектуванні МАФів у міському середовищі є врахування сучасних функціональних процесів для різних категорій користувачів, використання екологічних матеріалів та нових енергоефективних технологій.

Основними місцями розміщення малих форм є внутрішня міська забудова, пішохідно-транспортні шляхи, ландшафтні паркові зони.

Організація простору міського середовища такими засобами дизайну, як малі архітектурні форми в сучасні часи має відповідати функціональним, логічним та естетичним вимогам, створювати яскравий художній образ і викликати у людини позитивні емоції.

АВТОНОМНИЙ ПАВІЛЬЙОН, ФРАЙБУРГ, НІМЕЧЧИНА

Юрген Герман Майєр відкрив автономний павільйон, який виконує функції трамвайної станції, автобусної зупинки та ресторану, що має значення вхідної частини міста Фрайбург, південно-західного кута Німеччини. Ця зупинка є новою відправною точкою для історичного ядра Фрайбурга. Тут новий трамвайний та автобусний вокзал, включаючи гастрономію та фудкорти, об'єднаний у спільну будівлю.

Серед багатофункціональних малих архітектурних форм найбільш поширеними є об'єкти, основними утилітарними функціями яких є відпочинок.

Багатофункціональні елементи для відпочинку в межах однієї форми можуть включати в себе криту частину, нішу для речей, перекладину для підручних речей, стіл, пристосування для тримання велосипедів, невеликий елемент озеленення.

Зустрічаються приклади, в яких форма поділяється на декілька окремих зон для розміщення різних видів груп користувачів. При цьому, простори можуть організовуватися в різні сторони та створювати як захищені і затишні зони для приватного відпочинку, де є просторова можливість різного положення тіла, так і відкриті зони для соціальної взаємодії.

Приклади: Автономний павільйон (м. Фрайбург); Парклет (м. Чернівці)

Парклет у Чернівцях ↓

«ЧОРНА СКРИНЬКА», ЛОНДОН

Трансформативність- використання рухомих частин конструкцій. За допомогою переміщень деталей в формі можна отримувати різні комбінації, наприклад, елементи лави можуть трансформуватися в стіл, місце для сидіння регулюватися по висоті. Трансформація може бути як в горизонтальній, так і в вертикальній площині. Зустрічаються рішення, коли трансформація елементів може звільняти простір і форма, за такою необхідністю, складається в одну площину або об'єм. Окрім цього, ця тенденція зацікавлює людей можливістю самостійно створювати простір навколо себе.

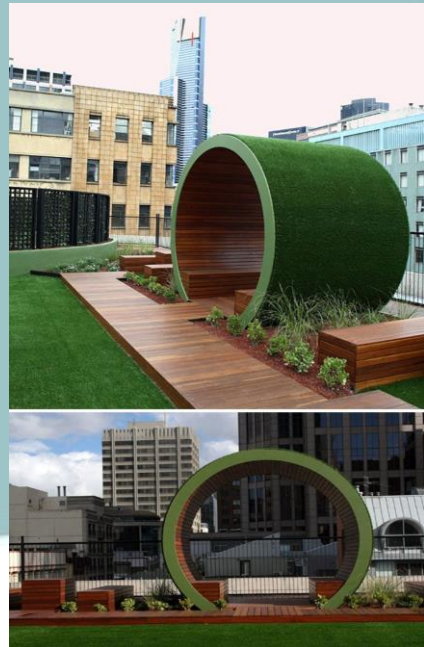
Приклад: Чорна скринька (м. Лондон)

Скринька, яка перетворюється з вуличних лавок у кіоск. Зі швидким зростанням міського населення та збільшенням щільності забудови, величезними темпами публічний простір стає все більш дорогоцінним. Намагаючись краще використовувати його, Томасо Боано і Йонас Пришмонтас пропонують побудувати «чорну скриньку», предмет ненав'язливих вуличних меблів, який – «піднімаючись вгору» - здатний перетворитись у комерційний кіоск або суспільне використання.

Екологічність та енергоефективність є одним з нових, але дуже важливих напрямків в дизайні міського середовища. Використовуючи засади екодизайну та органічної архітектури дизайнери створюють екологічні середовищні зони, інтегруючи в них рослинні компоненти, використовуючи природні матеріали та засоби енергозберігаючого дизайну, формуючи затишні еко-образи. Даний напрям розвитку МАФів в теперішній час набуває популярності через сучасне прагнення людей до свідомого споживання

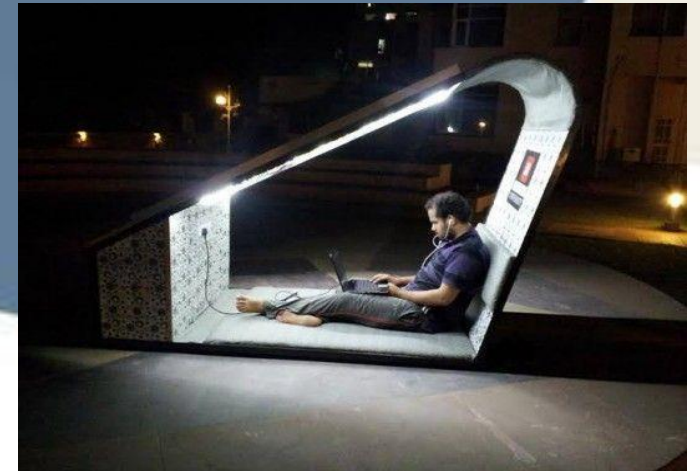
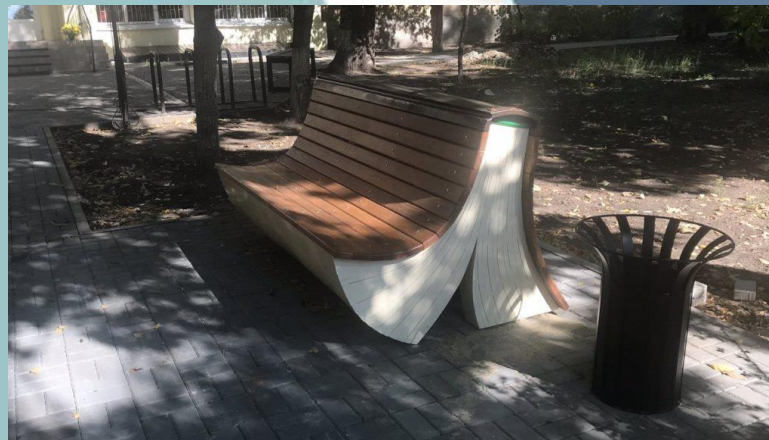
Цей напрям сприяє екологізації транспортних зон, які потребують підвищення комфорту та естетичної виразності. Застосовують малі форми, як засоби розмежування пішохідної та транспортної смуг, організовуючи їх благоустрій з включенням елементів озеленення, що підвищує екологічність та використовуються альтернативні джерела енергії. Приклади креативних рішень різних малих архітектурних форм з сонячними батареями (кіоски, лави, ліхтарі), які забезпечують ці об'єкти електроенергією, дозволяючи підключати до них електронні пристрої, а також освітлювати об'єкти в нічний час.

Приклади: Сонячна лавка з USB-портами (м. Вишгород); Зелені лавки (м. Луцьк); Новітня автоматизована велостоянка (м. Київ)

Сонячна лавочка з USB-портами у Вишгороді

Лавка-книга в Запоріжжі

НОВІТНЯ АВТОМАТИЗОВАНА
ВЕЛОСТОЯНКА, БІЛЯ М.АРСЕНАЛЬНА,
КИЇВ

Креативна велостоянка на перетині
вулиць Богдана Хмельницького та
Хрещатик, Київ

Емоційно-фізична активація (взаємодія) використовується при формуванні зон відпочинку та розваг для підвищення зовнішньої і внутрішньої активності людини. При цьому, як сама форма, її незвичний художній задум активує емоційний стан людини, спонукає до прояву емоцій (наприклад, лава примирення), так і створення сценарних ідей середовища експерименту організації публічних просторів, де відбувається сюжетна емоційна взаємодія між людиною та елементами благоустрою.

Пейзажна алея, Київ

Зелені лавки в Луцьку

Де середовище спонукає до інтелектуальної діяльності (наприклад, майданчик-кросворд, трільяж-п'ятнашки, зони читання з книгами). Активно використовується емоційний вплив кольористичних рішень об'єктів. Фізична активація передбачає активну участь у процесі взаємодії з формою.

Вільна бібліотека, Київ

Приклади: Орігамі-кіоск (м. Лондон); Вільна бібліотека (м. Київ); Лавка-книга (м. Запоріжжя); Лавка з олівців (м. Суми, м. Миколаїв); Пейзажна алея (м. Київ); Громадський простір, дружній до дітей (м. Івано-Франківськ).

Лавка із олівців в Сумах

«Лавки-олівці» в Миколаєві

Британське архітектурне бюро Make розробило проект складного кіоску для Лондона. Дизайнери надихалися японським орігамі, адже в мегаполісі на рахунок кожен метр! Компактний кіоск, що складається на зразок віяла або паперового дива в стилі орігамі, - відмінна знахідка для тимчасового поп-ап магазину: кіоск легко складається і займає мінімум місця, його зручно перевозити, транслюючи ідею по всьому місту. Виконано магазинчик з алюмінію, фанери і водонепроникної мембрани. До того ж, поверхня кіоску оброблена спеціальним покриттям, яке не дозволить розмалювати його з балончика, якщо примхлива молодь зазіхне на архітектурне нововведення

ОРИГАМІ КІОСК, ЛОНДОН

ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР, ДРУЖНІЙ ДО ДІТЕЙ, ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

Торговий павільйон

АЛТАНКА-РОТОНДА
В ПАРКУ ІВАНА ФРАНКА, ЛЬВІВ

Висновок

Малі архітектурні форми відіграють важливу роль у формуванні міського середовища. Адже, МАФи у своїй більшості є місцями відпочинку жителів міста. Беззаперечно, виділитися серед загальної маси стилістичних напрямків в дизайні міського середовища досить складно, але за допомогою спеціальних прийомів, сучасних будівельних матеріалів, новітніх технологій можливо досягти того рівня унікальності і гармонії простору, який би здивував та зацікавив.

